

De Weerterbeek, die komende vanuit Weert het dorp Nederweert van stromend water voorzag, was eeuwenlang zowel een zegen als een plaag voor de gemeenschap. De nadelen werden pas rijkelijk laat herkend en werden pas echt opgelost in de 20e eeuw met de komst van riolering en een beter ontwikkeld hygiënisch besef.

Tijdens de Franse overheersing van deze streken, we schrijven inmiddels het jaar 1804, was het in Nederweert opnieuw raak met een besmettelijke ziekte. Van januari tot mei heerste een dysenterie-epidemie die ditmaal in totaal tussen de 80 en 90 inwoners het leven kostte. Bij de vorige epidemie uit 1779 was het nog verboden geweest, maar nu mocht er bij de uitvaarten wel gebeierd worden. De doodsklokken sloegen volgens oorgetuigen aan één stuk. Omdat het kerkhof overvol was en men de toestroom van doden niet aan kon worden er een paar massagraven aangelegd. De burens van de overledenen moesten de kuilen graven. Zo was er een grafkuil tussen de kerk en het belendende Pand Siem (Kerkstraat 56). Zij aan zij werden hier de slachtoffers van de epidemie begraven.

Die plek zou nog decennialang blijven voortleven in de herinnering van onze voorouders. Want nog lang gold in Nederweert de lokale zegswijze als iemand onverwacht gestorven was: *'Hae ligktj aan Dieles keldergaater'*. Met *'Diel'* wordt een bewoner van *'Siem'* bedoeld. En de *'keldergaater'* zijn er nog steeds. Wie tussen de kerk en het huis het steegje in loopt ziet net boven het maaiveld drie oude keldergaten. Dat zijn *'Dieles keldergaater'* en als je daar ligt dan

is het dus jammer genoeg niet goed met je afgelopen.

De langzaam voortschrijdende inzichten in de medische zorg en persoonlijke hygiëne konden niet voorkomen dat het in de jaren 1865 en 1866 wéér raak was. Er was toen in heel Nederland een cholera-epidemie. Cholera wordt veroorzaakt door een bacterie in vervuild water. Alleen al in Amsterdam waren er in die jaren 21.000 slachtoffers die *'de klere kregen'* vanwege besmetting door het halen van drinkwater uit de vervuilde grachten. Daar danken we het scheldwoord *'klerelijers'* nog aan. Ook Nederweert had zijn deel in de cholera-epidemie waardoor tussen januari 1865 en de zomer van 1866 ongeveer 70 mensen stierven. Die ziekte werd bevorderd door het smerige water van de Weerterbeek, die over de volle lengte van de Kerkstraat, vóór de huizen aan de westzijde stroomde.

De bierbrouwers in de Kerkstraat haalden hun brouwwater uit die beek, die tegelijkertijd als open riool diende. Men legde op zich wel een relatie tussen de beek en de cholera-epidemie en kwam met een vernuftige oplossing. De beek in de Kerkstraat moest worden gedempt. Maar omdat er nog steeds water nodig was, zou de beek in plaats van vóór nu áchter de huizen worden gelegd.

Aldus geschiedde in 1867. Met deze omleiding van het (water-)verkeer in de Kerkstraat dacht men het besmettingsprobleem opgelost te hebben. Niet in de gaten hebbende dat bacteriën, bacillen en virussen, net als sommige Nederweertenaren trouwens, zich niet veel aantrekken van verkeersregels in de Kerkstraat.

Vlak voor de keldergaten van pand Siem bevindt zich het massagraf van de slachtoffers van de epidemie van 1804. (Foto: A. Bruekers).